

ต้นพุดซ้อน (ดอกเก็ดถะหวา)

ชื่ออื่นๆ : เคดถวา เก็ดถะหวา (เหนือ) พุดจีน พุดใหญ่ (กลาง) พุทธรักษา (ราชบุรี)
ชื่อสามัญ : Gerdenia, cape jasmine, Garden gardenia, Kaca piring, Bunga cina (มาเลเซีย)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : Gerdenia jasminoides
วงศ์ : RUBIACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พุดซ้อนจัดเป็นพรรณไม้ยืนต้นขนาดเล็ก พุ่มเตี้ยลำต้นมีความสูง 1-3 เมตร แตกกิ่งก้านเป็นทรงพุ่มแน่นทึบรอบต้น ผิวลำต้นมีสีขาวเทา กิ่งอ่อนเป็นสีเขียว มีรากใต้ดินเป็นสีเหลืองอ่อน ใบออกเป็นเดี่ยว ดอกเป็นคู่เรียงตรงกันข้าม เป็นเถามาข้อกิ่งใบรูปไข่กลับถึงรูปใบหอก กว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 8-14 เซนติเมตร เนื้อใบหนา ก้านใบสั้น ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ผิวด้านบนเป็นมัน สีเขียวเข้ม ออกดอกเป็นดอกเดี่ยว โดยจะออกตรงปราบยอดและปลายกิ่ง ดอกใหญ่สีขาวจะมีกลีบดอกซ้อนกันหลายชั้น โคนกลีบแหลม ปลายกลีบมนรี มีกลีบดอก 5-6 กลีบ เนื้อกลีบนุ่ม และมีกลิ่นหอม โดยจะบานเพียง 2 วัน แล้วจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีเหลือง จนกระทั่งโรย พุดซ้อนสามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี แต่จะออกดอกมากในช่วง มีนาคม-พฤษภาคม ส่งกลิ่นหอม ได้ตลอดทั้งวัน และหอมแรงช่วงค่ำถึงเช้ามืด

สรรพคุณ

รากแก้ไข้ เปลือกต้นแก้บิด ใบ ตำพอกแก้อาการปวดศรีษะ ดอกสกัดทำน้ำมันหอมระเหย ใช้แต่งกิ่งเครื่องสำอง ผลขับพยาธิและขับปัสสาวะ เมล็ด บดให้สารสีเหลืองทองชื่อ Gardenin แต่งสีอาหารให้มีสีเหลือง และสารสีน้ำตาลแดงชื่อ corcin แต่งสีอาหารให้มีสีน้ำตาลแดง แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ แก้ผื่นคัน แก้ตับอักเสบ แก้เหงือกบวม ปวดฟัน แก้อาเจียนเป็นเลือด แก้ปัสสาวะเป็นเลือด แก้เคล็ดขัดยอก แก้บิด แก้ไข แก้อาการร้อนใน เป็นยาดับพิษร้อน มีฤทธิ์ลดความดันโลหิต ต้านเชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา กระตุ้นน้ำดีและช่วยในการสงบประสาท

ใช้ในพิธีกรรม

ใช้ในงานต่างๆ เช่น พิธีไหว้ครู ใส่ขันบูชาครู ขันตั้ง ขันครู นำไปบูชาใส่ขันแก้วทั้งสาม ใส่กรวยดอกไม้ (สวยดอกไม้) เนื่องจากดอกมีสีขาว กลิ่นหอม เป็นดอกที่ใช้ในพิธีกรรมบูชาสิ่งต่างๆ

อ้างอิง : พุดซ้อน (ku.ac.th)https://clgc.agri.kps.ku.ac.th/resources/old-fragrant/gardenia.html
: พุดซ้อน ประโยชน์ดีๆ สรรพคุณเด่นๆแล้วข้อมูลงานวิจัย (disthai.com)